

خدمات فدائیان اسلام به ملی شدن صنعت نفت

۲۹ دی ۱۳۹۴ ساعت ۲۰:۴۰

اگر فدائیان اسلام در توافق با جبهه ملی مانعی به نام «حاجیعلی رزم آرا» را به بیرون از عرصه سیاست رهنمون نمی ساختند، هرگز نفت ایران - به ترتیبی که رخ داد - ملی نمی شد.

محمدرضا کائینی: در صبحگاه برفی ۲۷ دی ماه ۱۳۶۸ - که یخبندان راه مدرسه را بسته بود - مادر به عادت مالوف پیچ رادیو را گشود تا به هنگام صرف صبحانه، سکوت اتاق را بشکند. برنامه‌ای در حال پخش بود در تبیین زندگی و زمانه نواب صفوی و یارانش. در آن روزگار نوجوانی که رفته رفته عطش شناختن را در خود می یافت، تا آن لحظه رغبتی به شناخت این نام و هر آنچه به او مربوط است را در خود ندیده بودم.

صدای رادیو را اندکی بلند کردم. زنی در حال سخن بود که مجری او را همسر نواب معرفی کرد و مردی که به عنوان هوا دارش و به نام محمد مهدی عبد خدایی خوانده می شد.

الان که این کلمات بر کاغذ می آید، دقیقا به خاطر ندارم که آن دو - که بعدها در عداد دوستان نزدیکم در آمدند - در آن لحظات چه بر زبان راندند، فی الجمله یادم هست که شجاعت و خلوص و ساده زیستی آنان را می ستودند.

اکنون نمی توانم چگونه جذبه‌ای را که پس از دقایقی گوش دادن به گفته‌های رادیو برای شناختن دنیای آن سید - که ۳۴ سال از تیرباران او سپری می شد - را توصیف کنم.

تنها به یاد دارم که مسافت طولانی خانه با اولین دکه روزنامه فروشی را که باسوز سرما و برف سنگین همراه بود، پیمودم تا روزنامه های صبح را برای خواندن هرآنچه آنان در باره این محبوب نو ظهور من نوشته بودند، یک جا بخرم! این شوق دلنشین، خیلی زود مرا به هفته نامه‌ای که «منشور برادری» نام داشت مربوط کرد، نشریه‌ای که یادگاری از دوران فعالیت فدائیان اسلام بود و در هر شماره ۴ صفحه‌ای خود، ذکری از رهبر پاکباز آنان به میان می آورد.

این نشریه را به مدد دوستم محمد مهدی فرجو از اعضای فدائیان اسلام - که رحمت خدابر او باد - هر هفته از طریق پست دریافت می کردم و آن را از دلخوشی‌های هفته‌گی خویش می شمردم. من خیلی زود و با سرعتی که از یک جذبه مایه می گرفت، به دنیای

امروز ۶۰ سال از تیرباران نواب و یارانش در نیمه شب ظلمانی ۲۷ دیماه ۱۳۳۴ و ۲۶ سال از دوستی و انس من با نام و یاد این دلاوران سپری گشته است.

در این ربع قرن در کمتر زمانی از شناخت و گرد آوری هر آنچه از آنان برجای مانده است، غافل بوده‌ام. این شیفته‌گی، ده‌ها گفت و شنود و صدها قطعه عکس و سند در آرشیو من گردآورده، تاجایی که برای برخی حسادت برانگیز شده است! امروز بیش از بسیاری، نقاط قوت و ضعف آنان را می‌شناسم، اما میل و مهر انسان به کسی یا چیز بیه خطایای طبیعی او مربوط نیست، که از خلوص و حق طلبی او ریشه می‌گیرد.

آنان در خویش اکسیری از ایمان و خدمت به مردم داشتند که می‌تواند دل‌های فراوانی را متوجه خویش سازد. آنان در طول حیات خود، با ابناء روزگار و سیاست پیشه‌گانی که تنها به مثابه نردبان صعود به ایشان می‌نگریستند، فراوان مواجه گشتند، اما هرگز رنگ آنان را نیافتند و گوهر صداقت خویش را در بازار مکاره جاه طلبی عرضه نکردند. آنان با سرمایه شرافت و آرمانخواهی خود دنیای مارا ترک کردند.

راقم این سطور، از جنبه ای دیگر نیز نقش آنان را در تحولات ایران معاصر و به ویژه نهضت ملی ایران بس مهم و خطیر می‌شمارد:

اولحد و رسم تاثیرات آنان بر توفیق نهضت ملی است که جریان غالب و فاتح این نهضت با شلتاق و هیاهوی فراوان آن را مغفول نهاده است. نگارنده این سطور هیچگاه پدیده‌های سیاسی و اجتماعی را به یک عامل یا گروه فرو نگاهیده و مجموعه علل و اسباب خرد و کلان را در ساخته و پرداخته کردن آنها دخیل می‌داند.

با این همه و ظاهراً، تاریخ نگاران متصف به «ملیت» به رغم داعیه فراوان بر «خاکستری» دیدن و قایع و ترویج شدید «چندصدایی» در همه عرصه‌ها، علاقه زیادی به عمل به شعارهای خود نشان نمی‌دهند و ترجیح می‌داده‌اند تا پدیده «فدائیان اسلام» را در تحلیل‌های تاریخی خود دور بزنند! در یک کلام و براساس شواهد متقن، هرگز نمیتوان از این مهم روی برتافت که اگر اقدام متهورانه سید حسین امامی در از میان برداشتن عبدالحسین هژیر نبود، اعضای جبهه ملی همچنان در یاس و انکسار قلب در آغازین دور از انتخابات مجلس شانزدهم می‌ماندند و هرگز به دومین دوره انتخابات و سپس نمایندگی آن مجلس راه نمی‌یافتند.

در گام سپس، اگر فدائیان اسلام در توافق با جبهه ملی مانعی به نام «حاجیعلی رزم آرا» را به بیرون از عرصه سیاست رهنمون نمی‌ساختند، هرگز نفت ایران - به ترتیبی که رخ داد - ملی نمی‌شد.

دو دیگر اینکه: بسیاری از هوا داران اندیشه نواب، بعدها در عداد پیشتازان انقلاب اسلامی در آمدند و متأثر از شعار او در برقراری

از این جنبه می‌توان نواب و اندیشه او را در زمره بسترسازان وقایع بعدی سیاست در ایران دانست. تجربیانی که هنوز در قامت هواداران نسل چهارم و حتی پنجم خویش در عرصه فرهنگ و سیاست ایران فعال است و هرگز قطع و ابر نکرده است. این در حالی است که بسیاری از گروه‌ها و خرده گروه‌هایی که در نهضت ملی، در عرض فدائیان اسلام فعالیت می‌کردند، ره به پستوی خاموشی و فراموشی برده و در سپهر فرهنگ و سیاست ایران امروز، کمتر می‌توان از آنان سراغی گرفت.

منبع: فارس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۲۳۸۷/نفق-صنعت-شدن-ملی-اسلام-فداییان-خدمات>